

Mahan täytettä vai kasvuvoimaa? Arviointia vasikoiden juomarehuista

Rehujä valittaessa on vaikea arvioida, mikä rehu soveltuu parhaiten omaan tuotantoon. Vasikoiden juomarehujä valittaessa ongelma korostuu, sillä juomarehut ovat kalliita. Kuinka saada rahalle paras vastine juomarehukaupassa?

Suuri päätöksen tekoon vaikuttava tekijä on rehun käyttötarkoitus ja sen sopivuus oman tilan ruokintastrategiaan: Minkä ikäisiä vasikoita juomajauheella ruokitaan ja kuinka pitkälle ruokinta halutaan optimoida? Käytetäänkö automaattia vai vapaajuottoa? Kuinka usein ollaan valmiit valmistamaan juomaa?

Ikäkysymys on vasikan fysiologian kannalta merkityksellisin. Noin 2 - 3 viikon ikään saakka syntymästä vasikan ruuansulatus pystyy sulattamaan pääasiassa maidosta peräisin olevia valkuaisaineita. Sillä ei ole suurta eroa käyttökelpoisuuden kannalta, onko tämä valkuainen kaseiinia vai heravalkuaista.

Kasvivalkuaiset alkavat sulaa vasikan ruuansulatuksessa kolmen ikäviikon jälkeen. Juottoajan loppua lähestyttäessä ni-

den osuus juoman koostumuksesta voi olla merkittäväkin. Rasvoista eläinperäinen rasva on parasta, mutta kasviöljyistä ja -rasvoista tarkoin koostettu ja täydennetty juomaraaka-aine yltää samaan lopputulokseen vasikan ravintona - eikä varsinaista ikäsidonaisuutta esiinny.

Maitojauheella vai ilman?

Pitäkö juomajauheessa olla maitojauhetta ja sen sisältämää kaseiinia vai ei, on enemmän ruokintatekniikkaan liittyvä kuin ravitsemuksellinen kysymys. Kaseiinin tehtävänä on muodostaa vasikan juoksutusmahaan hyytymä, joka hitaasti sulaa luovuttaa tasaisesti ravintoa elimistön käyttöön. Koska vasikat nykyään juotetaan pitkälti joko automaateilla tai vapaajuotolla, juoksutusmahassa hitaasti sulavan kaseinihyytymän merkitys on vähentynyt oleellisesti. Tuttiämpärijuotossa - joka tehdään 2 - 3 kertaa päivässä - sillä on jonkin verran merkitystä vasikoiden ravinnonsaannin taamisessa. Maitojauhetta on edelleen monissa tuttiämpärijuottoon ja vasikoiden ensimmäisille elinviikoille suunnitelluissa juomajauheissa. Maitojauhe on ravitsemuksellisesti arvokas raaka-aine, mutta maitojauhe nostaa juomarehun hintaa merkittävästi sen antamia etuja enemmän.

Juoman valmistustiheys vaikuttaa mait-

tavuuteen. Esihapotetut, probiootteja eli maitohappobakteereja sisältävät ja merkittävästi kasvisperäisiä raaka-aineita sisältävät juomajauheet säilyvät maittavina noin vuorokauden valmistuksesta. Tämän jälkeen juoman pH on usein alentunut niin paljon, että vasikat alkavat vähentää juomista. Juoman säilytyslämpötila vaikuttaa happamuuden lisääntymiseen eli mitä lämpimämpää, sitä nopeammin pH alentuu. Säilyvyyteen vaikuttaa oleellisesti myös juoman valmistus- ja jakoastioiden sekä putkien/letkujen puhtaus. Puhdistuksessa olisikin hyvä käyttää vähintään viikoittain lypsylaitteille tarkoitettuja pesuaineita ja kuumaa vettä.

Sainko rahalle vastetta?

Edellä mainitut seikat rajaavat kullekin tilalle soveltuvaa juomajauhevalintaa, mutta talouden kannalta tärkeintä olisi saada rahalle vastinetta juomajauheen ravintosisältönä. Rehujen ravintoainemäärät ja -koostumus ovat se tekijä, joka vasikan kasvattaa. Juomarehun raaka-aineiden pitää soveltua vasikan ruuansulatukseen. Maitopohjaiset ovat yleensä erinomaisia ja kasvipohjaisista raaka-aineista muokatut proteiinit ja rasvat soveltuvat vasikoille hyvin. Juomajauheen valkuainen ei voi kuitenkaan olla peräisin pelkästään kasviraaka-aineista.

Juomarehun laadun arviointi pitää kohdentaa erityisesti raakavalkuaisen ja -rasvan määriin. Perusjuomarehu koko juottoajalle sisältää yleensä raakavalkuaista n. 21 % ja raakarasvaa n. 17 %. Erityisesti alkujuottokauteen tarkoitettujen tuotteiden valkuais- ja rasvapitoisuus ovat edellä mainittuja korkeampia (esim. 24 % RV ja 20 % RR). Kun vasikoita kasvatetaan viileässä tai muutoin haasteellisessa ympäristössä, tulisi ravintoaineiden saanti olla myös silloin perusjuomarehua korkeammalla tasolla.

Meijerisivutuotteiden täydennys juomajauheella on haastavaa, jotta valmiin juoman ravintoainesisältö olisi tasapainossa ja mahdollistaisi vasikoiden häiriöttömän kehityksen. Näiden sivutuotteiden suurin puutos on yleensä energiassa eli rasvassa, jota täydentävässä juomajauheessa tulisi olla merkittävästi perusjauheita enemmän. Samoin puutteet elintärkeistä kivennäis- ja hivenaineista sekä vitamiineista voivat oleellisesti heikentää kasvatuksen lopputulosta. Meijerisivutuotteita nykyään käytettäessä onkin saatavissa juuri niiden täydentämiseen kehitettyä erikoisjuomarehua.

Hinnan ja laadun vertaaminen

Yhtä oikeaa tapaa ei ole hinnan ja laadun vertaamiseen. Lähinnä yksinkertaisin tapa on hinnan laskeminen valkuais- ja rasvaprosentille: joko kummallekin erikseen tai yhteensä. Esimerkiksi juomajauhe, joka maksaa tilalla 1200 €/tn ja sisältää 21 % valkuaista, maksaa siis 57,14 €/RV.

Etenkin rasvapitoisuudessa markkinoilla olevissa juomajauheissa esiintyy suuria eroja. Kaksi tonninhinnaltaan samanarvoista tuotetta voivatkin rasvaprosentin hinnassa erota merkittävästi toisistaan. Esimerkiksi, jos ensimmäinen sisältää 15 % rasvaa ja maksaa 80 €/RR niin toinen 17 % rasvaa sisältävä maksaa vain 70,60 €/RR. Jälkimmäisellä saisikin noin 12 % enemmän vastinetta rahoille ja ravintoa vasikoille.

Näin laskien voi hyvinkin käydä ilmi, että hivenen kalliimmasta jauheesta saattaa saada valkuaista ja rasvaa suhteessa edullisemmin kuin toisesta erittäin edullisesta tuotteesta. Laskukone on tässäkin asiassa tilan tärkein kone.

Marko Jokinen
AtriaNauta

Lisätietoja A-Rehun juomarehuista www.a-rehu.fi -> nauta -> rehut